

Skript

HISTORISCH TIJDSCHRIFT

Artikel: Het wispelturige monster

Auteur: Nina Witteman

Verschenen in *Skript Historisch Tijdschrift*, jaargang 43.2, 56-57.

© 2021 Stichting Skript Historisch Tijdschrift, Amsterdam

p-ISSN: 0165-7518

e-ISSN: 3051-2506

Skript Historisch Tijdschrift is een onafhankelijk wetenschappelijk blad dat viermaal per jaar verschijnt. De redactie, bestaande uit studenten en pas afgestudeerden, wil bijdragen aan actuele historische debatten, en biedt getalenteerde studenten de kans om hun werk aan een breder publiek te presenteren.

HET WISPELTURIGE MONSTER

In het boek *Tracking Classical Monsters in Popular Culture* zet Liz Gloyn zichzelf de taak de dialoog tussen de hedendaagse westerse populaire cultuur en de Klassieke Oudheid te duiden. Gloyn is verbonden aan de *Royal Holloway University Of Londen* waar zij zich vooral richt op de klassieke wereld en genderstudies. Dit boek is het liefdeskind van de verbintenis tussen deze twee onderzoeksvelden.

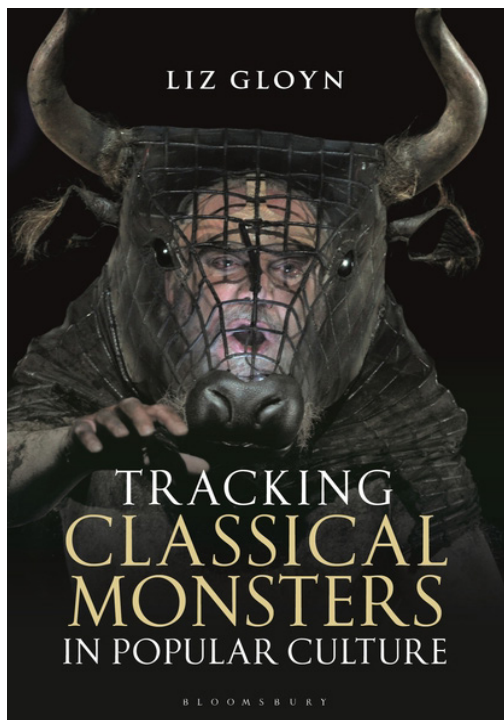
Ziek als zij is van analyses van 'de held', zo stelt de inleiding, richt Gloyn zich in dit boek op het monster, met name op de mythische monstrueuze wezens uit de Klassieke Oudheid. Het doel van het boek is het klassieke monster in de contemporaine cultuur te lokaliseren: waar komen we deze wezens tegen, in welke verhalen spelen ze en welk doel hebben ze in hedendaagse media? De spanningen die ontstaan wanneer een monster uit zijn geboorteland wordt gehaald en de gevolgen die dit heeft op het uiterlijk en gedrag van het wezen vormen de leidraad van het boek.

In het eerste en tweede hoofdstuk worden bekende denkkaders en perspectieven omtrent monsters geanalyseerd. Het boek sluit daarbij goed aan op bestaande literatuur binnen het vakgebied van de *monstertheorie*, zoals het invloed-

rijke werk van Cohen (*Monster Theory*, 1996). Gloyn refereert daarnaast in deze twee hoofdstukken regelmatig naar denkers zoals Donna Haraway, Mary Douglas Michael Foucault en Sigmund Freud wanneer theorieën omtrent macht, seksualiteit, *gender*, reinheid en cultuur betrokken worden in haar analyse van het monster.

Nadat de lezer zich door een grote hoeveelheid aan informatie heeft weten te worstelen, wordt het boek wat makkelijker te volgen. Hoofdstukken drie tot en met zes worden gebruikt om een specifieke film, boeken(reeks) of televisieserie te belichten. In hoofdstukken drie en vier onderzoekt Gloyn hoe monstrueuze wezens in films, zoals die van Harryhausen, vanwege hun productie (poppen en machines) zich op de grens tussen het tastbare en ontastbare; het werkelijke en de verbeelding begeven. De modernere films, besproken in hoofdstuk vier, hebben toegang tot CGI (*Computer Generated Imagery*) waardoor de manier waarop monsters worden geproduceerd transformeert. Gloyn onderzoekt de verschillende manieren waarop een monstrueus wezen gecreëerd kan worden en welke gevolgen dit heeft voor de beleving van het publiek wanneer zij het monster op het scherm tegenkomen.

Hoofdstuk vijf en zes zijn gericht op drie televisieseries die monsters in hun

Liz Gloyn; *Tracking classical monsters in popular culture*; Bloomsbury Academic; 2019; ISBN: 9781350109612; paperback; 196 pagina's; € 34,-.

repertoire hebben. De aandacht gaat dan niet meer zozeer uit naar hoe de monsters worden afgebeeld, maar richt zich eerder op hoe deze wezens en hun mythische oorsprong geïncorporeerd worden in het narratief. De laatste twee hoofdstukken hebben elk een individuele casestudy. Eerst bekijkt Gloyn Medusa en wordt onderzocht hoe haar uiterlijk, gedrag, oorsprong en doel, elke keer als zij in een nieuw verhaal verschijnt, verandert. De Minotaurus ondergaat dezelfde transformaties wanneer hij uit zijn mythe wordt getrokken en in de moderne wereld wordt geplaatst.

Het boek volbrengt de queeste die het zichzelf heeft opgedragen: de lezer krijgt een overzicht van verschillende interpretaties die men door de tijd heen aan het monster heeft gegeven. Daarbij concludeert Gloyn dat het uiterlijk, gedrag en boodschap van het monster transformeert naar gelang van de wensen van de schrijver, waarmee tegelijkertijd de veelzijdig-

heid van de monsterlijke wezens wordt getoond. Medusa en de Minotaurus zijn het perfecte voorbeeld van beïnvloedbare monsters die worden gevormd door de cultuur waaraan ze blootgesteld worden. Een sterk punt van het boek is dat er veel voorbeelden uit contemporaine populaire cultuur, zoals *Percy Jackson* (2005-2009), Disney's *Hercules* (1997) en *Doctor Who* (1963-89; 2005-), worden aangehaald zodat ook een lezer met weinig achtergrondkennis van klassieke mythologie zich thuis kan voelen in de materie.

Het boek spendeert echter soms te veel tijd aan een overbodig uitgebreide bespreking van een specifieke aflevering, boek of film. Daarbij komt dat deze casestudies geen coherent geheel lijken te vormen: een goede houvast aan een genre of volgorde van genres ontbreekt. Daarnaast is het boek een uitdaging voor ieder die niet thuis is in *monstertheorie* of genderstudies. In de eerste hoofdstukken wordt tevergeefs getracht een overzicht van deze vakgebieden te bieden, maar Gloyn laat de lezer verward achter in een labyrint van analyses, denkkaders en theorieën. Daarbij komt dat, hoewel deze theorieën zorgvuldig en grondig aan haar analyses worden gekoppeld, Gloyn regelmatig conclusies trekt waar kritiek op te leveren is: in hoeverre zijn de interpretaties die zij geeft aan het monster de invullingen die de makers voor ogen hadden?

Het monster begeeft zich vaak op de grens tussen het bekende en het onbekende en creëert daarmee onzekerheid omtrent zijn bestaan. Dit boek lijkt op deze dualiteit aan te sluiten: de lezer sluit het boek weifelend, onzeker over waar het monster nu precies is. ■

Nina Witteman studeert geschiedenis aan de Universiteit Leiden en is momenteel bezig met het schrijven van haar bachelor scriptie over kannibalisme in middeleeuws Europa.